

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Marie Žiškové ve věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Nejvyšší správní soud**, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. 8. 2013, č. j. 30 A 79/2012 - 87, vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 As 103/2013, v řízení o námitce podjatosti,

t a k t o :

Soudci Nejvyššího správního soudu JUDr. Radan Malík, Mgr. Daniela Zemanová a JUDr. Barbara Pořízková **n e j s o u v y l o u č e n í** z projednávání a rozhodování věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 As 103/2013.

O d ů v o d n ě n í :

[1] U Nejvyššího správního soudu je pod sp. zn. 9 As 103/2013 vedeno řízení o kasační stížnosti žalobce (dále jen „stěžovatel“) proti usnesení Krajského soudu v Brně (dále také „krajský soud“) ze dne 8. 8. 2013, č. j. 30 A 79/2012 - 87, jímž bylo zastaveno řízení.

[2] Žalobou před krajským soudem se stěžovatel domáhal, aby krajský soud přikázal žalovanému poskytnout informaci požadovanou pod bodem č. 5 žádosti ze dne 16. 5. 2012. Spolu s podáním žaloby však stěžovatel nezaplatil soudní poplatek ve výši 2.000 Kč, krajský soud jej proto vyzval usnesením ze dne 2. 10. 2012, č. j. 30 A 79/2012 - 7, k jeho zaplacení. Stěžovatel však požádal o osvobození od soudního poplatku. Krajský soud této žádosti nevyhověl a usnesením ze dne 30. 11. 2012, č. j. 30 A 79/2012 - 25, žádost stěžovatele zamítl. Usnesením ze dne 30. 11. 2012, č. j. 30 A 79/2012 - 29, vyzval soud opětovně stěžovatele k zaplacení soudního poplatku ve výši 2.000 Kč, ve lhůtě 7 dnů od doručení usnesení. Dne 27. 3. 2013 vydal Nejvyšší správní soud rozsudek č. j. 2 As 20/2013 - 14, kterým zamítl kasační stížnost stěžovatele proti usnesení Krajského soudu v Brně o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků ze dne 30. 11. 2012, č. j. 30 A 79/2012 - 25. K opakované žádosti stěžovatele na prodloužení lhůty určené usnesením krajského soudu ze dne 30. 11. 2012, č. j. 30 A 79/2012 - 29 zdejší soud opakovaně rozhodl usneseními o neprodloužení této lhůty, a to ze dne 15. 1. 2013, č. j. 30 A 79/2012 - 38 a dne 11. 2. 2013, č. j. 30 A 79/2012 - 43.

[3] Usnesení krajského soudu – výzva k zaplacení soudního poplatku ze dne 17. 6. 2013 byla stěžovateli doručena dne 4. 7. 2013; stěžovatel byl v jejím rámci vyzván k zaplacení soudního poplatku ve výši 2.000 Kč ve lhůtě 10 dnů od doručení usnesení a byl poučen o následcích nezaplacení soudního poplatku; stěžovatel však předepsaný soudní poplatek neuhradil. Krajský soud proto napadeným usnesením řízení zastavil.

[4] V rámci řízení o kasační stížnosti, které je u Nejvyššího správního soudu vedeno pod sp. zn. 9 As 103/2013, stěžovatel namítl podjatost všech soudců tohoto soudu. Jako důvod stěžovatel uvedl, že odpůrcem je v řízení před krajským soudem právě Nejvyšší správní soud.

[5] K námitce podjatosti se vyjádřili soudci devátého senátu Nejvyššího správního soudu JUDr. Radan Malík, Mgr. Daniela Zemanová a JUDr. Barbara Pořízková, kteří mají v souladu s rozvrhem práce kasační stížnost projednat a rozhodnout. Ve svých vyjádřeních shodně uvedli, že stěžovatele znají jen ze své rozhodovací činnosti a že žádný vztah k němu ani k věci nemají.

[6] Dle § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), *„[s]oudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.“*

[7] Dle § 8 odst. 5 věty první s. ř. s. *„[ú]častník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce.“* Podle věty poslední daného ustanovení *„[o] vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočníka nebo znalce, senát po jejich vyjádření.“*

[8] Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval např. v usnesení ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 - 16, rozhodnutí o vyloučení soudce představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je zásadně dána a postup, kterým je věc odnímána soudu příslušnému a přikázána soudu, resp. soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě.

[9] Hodnocení toho, zda určité skutečnosti brání soudci rozhodnout nestranně, je především subjektivní kategorií zahrnující vnitřní psychický vztah soudce k předmětu řízení, účastníkům či jejich zástupcům, o nichž je relativně přesně pojednat toliko soudce sám. Takto úzce pojimaná kategorie nestrannosti by však v praxi přinášela značné obtíže při objektivním přezkoumávání vnitřního rozpoložení soudce. Subjektivní stránka nestrannosti proto musí být doplněna i o její objektivní rovinu, tj. o zkoumání, zda

pokračování

skutečně existují takové okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o nepodjatosti soudce. V daném ohledu však nelze trvat na prokázané podjatosti soudce, postačí, pokud lze mít důvodné pochybnosti o jeho nepodjatosti. To znamená, že otázka podjatosti nemůže být postavena nikdy zcela najisto; nelze ovšem vycházet pouze ze subjektivních pochybností osob zúčastněných na řízení, nýbrž i z právního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedou (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, publikovaný pod č. N 98/23 SbNU 11, či nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. I. ÚS 370/04, publikovaný pod č. N 159/35 SbNU 181).

[10] V judikatuře Evropského soudu pro lidská práva se lze setkat s dvojitým testem nestrannosti soudce: subjektivní test vychází z osobního přesvědčení soudce rozhodujícího v dané věci, objektivní test sleduje existenci dostatečných záruk, že je možno v tomto ohledu vyloučit jakoukoliv legitimní pochybnost (srov. rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 22. 4. 1994, *Saraiva de Carvalho proti Portugalsku*, stížnost č. [15651/89](#), resp. ze dne 20. 5. 1998, *Gautrin a další proti Francii*, stížnost č. [21257/93](#)). Ostatně i Ústavní soud poznamenal, že procedura vyloučení soudce z projednání a rozhodování je jednou z procesních záruk nestrannosti soudu. Při posuzování, zda je dán také objektivní aspekt pochybností o nestrannosti, i pouhé zdání v tomto směru může mít význam (např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 1. 10. 1982, *Piersack proti Belgii*, stížnost č. [8692/79](#), § 30; srov. také rozsudek téhož soudu ze dne 21. 12. 2000, *Wettstein proti Švýcarsku*, stížnost č. [33958/96](#), § 42-44, a nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2005, sp. zn. III. ÚS 441/04, publikovaný pod č. N 6/36 SbNU 53).

[11] Nejvyšší správní soud se zaměřil na hodnocení námitky podjatosti ve vztahu k soudcům zdejšího soudu, kteří mají ve věci vedené pod sp. zn. 9 As 103/2013 rozhodnout. V souladu s judikaturou zdejšího soudu totiž nemá význam rozhodovat o námitce podjatosti směřující proti soudcům, kteří se nemají účastnit rozhodování ve věci (srov. např. usnesení tohoto soudu ze dne 14. 6. 2012, č. j. Nao 44/2012 - 19). Námitka podjatosti tak byla primárně hodnocena ve vztahu k soudcům devátého senátu Nejvyššího správního soudu.

[12] Ve vztahu k subjektivnímu důvodu pro vyloučení zmíněných soudců, který byl nastíněn výše, nebyl dán důvod přisvědčit námitce podjatosti. Všichni jmenovaní soudci totiž ve svém vyjádření výslovně popřeli, že by měli ke stěžovateli jakýkoli subjektivní vztah. Ani sám stěžovatel v daném ohledu nepoukazoval na to, že by zde takový subjektivní vztah existoval.

[13] Soud tedy přikročil k posuzování námitky podjatosti z hlediska objektivního. Tvrzený důvod podjatosti spadající do této kategorie spočívá ve skutečnosti, že žaloba před krajským soudem směřuje proti předsedovi Nejvyššího správního soudu, resp. Nejvyššímu správnímu soudu jako takovému.

[14] Jak již Nejvyšší správní soud uvedl v usnesení ze dne 27. 8. 2013, č. j. Nao 41/2013 - 56: „Při rozhodování o vyloučení soudce je totiž třeba mít na paměti též zachování funkčnosti soudu, resp. zákaz denegationis iustitiae, z čehož plyne, že výklad a aplikace ustanovení o vyloučení soudců nemohou vyústit v situaci, kdy již nebudou žádní

soudci, kteří by o věci mohli rozhodovat – proto na vyšších stupních soudní soustavy, kde jsou možnosti substituce vyloučeného soudce omezenější, je namístě zaujmout k vylučování soudců přístup restriktivnější než na nižších stupních soudní soustavy, kde je řešení procesní situace v důsledku vyloučení soudců snazší, včetně možnosti přikázání věci jinému věcně příslušnému soudu (srov. § 9 odst. 1 s. ř. s. a pro ilustraci též usnesení Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 17/11 ze dne 3. 5. 2012, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>).“

[15] Jakkoli Nejvyšší správní soud ve vztahu ke krajským soudům judikuje, že pokud žaloba směřuje proti tomu krajskému soudu, který by měl o věci rozhodovat, a pokud se žaloba zároveň dotýká postupu funkcionářů tohoto soudu, jde o důvod vyloučení všech soudců takového krajského soudu z projednávání věci a přikázání věci jinému krajskému soudu (srov. např. usnesení ze dne 12. 12. 2012, č. j. Nad 101/2012 - 18), není však možno tuto judikaturu použít i ve vztahu k Nejvyššímu správnímu soudu. O kasační stížnosti totiž může rozhodnout jen Nejvyšší správní soud. Pokud by došlo k vyloučení všech jeho soudců, neměl by o kasační stížnosti kdo rozhodnout. V jistém ohledu tak dochází ke střetu zákazu odepření spravedlnosti (*denegatio iustitiae*) a námitky podjatosti soudců. Zde však musí převážet zájem na tom, aby věc mohla být vůbec projednána a nedošlo tak k odepření spravedlnosti. Na tomto místě lze poukázat i na tzv. *doctrine of necessity*, podle níž může ve věci rozhodovat i soudce, který by byl jinak vyloučen, pokud by odlišný postup vyústil v odepření spravedlnosti (např. z důvodu zmatečnosti řízení či z důvodu, že by nemohl být ustaven soud, který by měl o věci rozhodovat) – k danému viz str. 77 komentáře k zásadám soudcovského chování (*Commentary on The Bangalore Principles of Judicial Conduct*), vydaného Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu, dostupného v angličtině on-line na adrese: [«http://www.unodc.org/documents/corruption/publications_unodc_commentary-e.pdf»](http://www.unodc.org/documents/corruption/publications_unodc_commentary-e.pdf).

[16] Za daných okolností je proto nutno přijmout restriktivnější hledisko při posuzování podjatosti, a to s ohledem na nutnost projednat kasační stížnost ze strany Nejvyššího správního soudu. To nutně vede k závěru, že samotnou skutečnost, že žaloba před krajským soudem směřuje proti postupu Nejvyššího správního soudu či jeho předsedy, nelze považovat za důvod pro vyloučení soudců Nejvyššího správního soudu v řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutím krajského soudu vzešlým z řízení o takové žalobě.

[17] Již na základě tohoto hodnocení by bylo možno dospět k závěru o tom, že soudci uvedení ve výroku tohoto usnesení nejsou vyloučeni. V nynější věci lze však dále zmínit, že ve věci vedené u zdejšího soudu pod sp. zn. 9 As 103/2013 směřuje kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku. Souvislost takového usnesení, které má být v řízení před Nejvyšším správním soudem přezkoumáváno, s věcným postupem Nejvyššího správního soudu, resp. jeho předsedy, je spíše nepřímá (krajský soud se k tomuto postupu ve zmíněném usnesení vůbec nevyjadřoval); právě touto vazbou přitom stěžovatel odůvodnil svou námitku podjatosti. I to je skutečnost, která podporuje závěr, že nejsou dány důvody pro vyloučení zmíněných soudců zdejšího soudu z projednávání a rozhodnutí věci vedené pod sp. zn. 9 As 103/2013.

[18] Z výše uvedených důvodů bylo shledáno, že soudci Nejvyššího správního soudu zařazení do devátého senátu JUDr. Radan Malík, Mgr. Daniela Zemanová a JUDr.

pokračování

Barbara Pořízková nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodování věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 As 103/2013. O ostatních soudcích Nejvyššího správního soudu pak nebylo třeba rozhodovat, jelikož ti se podle rozvrhu práce nemají účastnit rozhodování o kasační stížnosti, o níž mohou rozhodnout výše vyjmenovaní soudci devátého senátu tohoto soudu.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. listopadu 2013

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu